

Powiat Gniezno
tu powstała Polska

Droga św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim

**Powiat
Gniezno**
tu powstała Polska

POZNAŃ

BISKUPIN

INOWROCLAW

MOGILNO

KRUSZWICA

STRZELNO

OSTRÓW
LEDNICKI

Gniezno

TRZEMESZNO

GIECZ

GRZYBOWO

Santiago de Compostela

Oslo

Berlin

Paryż

Praga

Budapeszt

Rzym

Wilno

Kijów

1332 km

340 km

1365 km

3598 km

1824 km

505 km

878 km

684 km

1046 km

● Europa

● Polska

○ Wielkopolska

● powiat Gniezno

Drogi św. Jakuba

*Jutro wychodzim pieszo, dali Pan Bóg zdrowie,
do św. Jakuba grobu...*

Jerzy Radziwiłł, XVI w.

Od kilkunastu lat w wielu krajach Europy pojawiają się piesze szlaki pątnicze oznaczone symbolem muszli. To Drogi św. Jakuba w różnych językach noszące nazwy - Caminos de Santiago, Routes of St. James, le Chemins de Saint Jacques, Jakobswege, Svatojakubská Cesta... Camino – w języku hiszpańskim Droga – przeznaczona jest dla pątników indywidualnych lub małych grup bez względu na wyznanie i narodowość. Spełnia ona bardzo ważne zadania kulturotwórcze, dydaktyczne, a wierzącym pozwala wzmocnić swoją duchowość. W trudach wędrówki, tak wierzący, jak i niewierzący, może przemyśleć swoje życie, odetchnąć od zabiegania, odkryć pierwotną spójność naszego Kontynentu albo po prostu – zwiedzić ciekawe miejsca, poznać nowych ludzi czy zażyć ruchu zgodnie z zasadą „w zdrowym ciele zdrowy duch”. Bo właśnie przeżycie duchowe jest najważniejsze na tym szlaku. Nie jest to więc szlak turystyczny: jest to raczej szansa na „rekolekcje w drodze”. Najpopularniejsze wśród pątników są drogi w Hiszpanii, gdzie pielgrzymi z całego świata przybywają, by pokonać ostatnie 100, 500 czy 800 kilometrów szlaku. Jednak nie musimy tam jechać, by znaleźć się na Camino...

Muszla – atrybut pielgrzyma.
Zawieszona na szyi lub plecaku
jest znakiem rozpoznawczym
pątników.

Na camino... W drodze...

Dawniej...

Dla średniowiecznych Europejczyków istniały trzy odległe miejsca, które – jak Bóg da – warto było odwiedzić: Grób Chrystusa w Jerozolimie, Rzym oraz położony na “końcu świata” grób św. Jakuba. W pobliżu bowiem “końca świata” (łac. Finis terrae), najdalej na zachód wysuniętego punktu kontynentu, w hiszpańskim Santiago de Compostela (co oznacza po hiszpańsku: Święty Jakub na Polu Gwiazd) odnaleziony został grób brata św. Jana Ewangelisty, pierwszego biskupa Jerozolimy i pierwszego z dwunastu Apostołów, który zginął śmiercią męczeńską (w roku 44) – właśnie św. Jakuba Starszego. Począwszy od IX wieku w północnej części Półwyspu Iberyjskiego oraz we francuskich Pirenejach zaczęły powstawać drogi, którymi z całej Europy zmierzali do jego symbolicznego grobu pielgrzymi – początkowo przedstawiciele rycerstwa i mnisi, z czasem także ludzie prości, ale też mieszczanie, szlachta i koronowane głowy. W tamtych czasach Apostoł ten czczony był jako patron walki przeciwko Maurom na Półwyspie Iberyjskim, później – w całej Europie – jako patron rycerstwa, pielgrzymów i podróżnych. W nawiązaniu do swoich ziemskich losów, w tradycji Kościoła stał się orędownikiem ludzi wielu różnych profesji i wspólnot. Powszechnie uważany jest za patrona ludzi opiekujących się pielgrzymami oraz patrona kapeluszników (z racji pielgrzymiego kapelusza z szerokim rondem). Jego wezwanie otrzymywały liczne kościoły i szpitale, w których opiekę mogli znaleźć wszyscy będący w drodze. Szlaki usiane kościołami, kaplicami czy figurami

św. Jakuba i symbolami muszli (pełniącymi także rolę drogowskazów) albo schroniskami dla pielgrzymów stworzyły w ówczesnej Europie gęstą sieć będącą de facto pierwszym europejskim „produktem turystycznym”. Powracający z Hiszpanii pielgrzymi wiele opowiadali o niezwykłej drodze oraz przynosili ze sobą niespotykane w innych miejscach muszle, nazwane – a jakżeby inaczej – muszlami św. Jakuba. Z czasem motyw muszli stał się symbolem pielgrzymowania, a nawet szerzej – wędrówki do Domu Ojca. Taką właśnie rolę pełni ona także w herbie papieża Benedykta XVI. Charakterystyczne białe lub żółte muszle, zazwyczaj na błękitnym tle – rozsiane są po całym Starym Kontynencie.

Niezależnie od oznaczania dróg pielgrzymich, już od średniowiecza wszyscy pielgrzymi przywieszali ją do swych pątniczych szat, jako symbol spotkania z Apostołem. Oprócz tego miała ona też bardzo praktyczne zastosowanie, służyła m.in. jako naczynie do pobierania wody. Co ciekawe, najstarsze „muszle jakubowe” znajdowane są m.in. w grobach. Uważa się je za bezpośredni ślad pielgrzymowania do Santiago de Compostela. Na ziemiach polskich znanych jest obecnie dziesięć takich muszli. Najstarszą pośród nich, a tym samym najcenniejszą, datowaną na pocz. XIV w., jest „muszla pielgrzymia św. Jakuba” znaleziona ok. 1935 roku na Ostrowie Lednickim – na dawnym grodzie księcia Mieszka I i Bolesława Chrobrego, na „świętej wyspie”, “wyspie władców”, w miejscu, gdzie rodziła się nasza państwowość. Obecnie jest ona przechowywana i można ją oglądać w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie

(oryginał) i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy (kopia).

Ponad dwieście lat temu niemiecki poeta Johann Wolfgang Goethe pisał, iż „drogi św. Jakuba ukształtowały Europę”. W wyniku Reformacji i przetaczających się przez część naszego kontynentu walk religijnych XVI-XVII wieku rola pielgrzymich szlaków zaczęła jednak spadać. Bezpieczną drogę do Hiszpanii na przetomie XVIII i XIX wieku utrudniła też rewolucja francuska, wojny napoleońskie... Pielgrzymie trasy do Santiago uległy zapomnieniu.

...i dziś.

Aż wreszcie w roku 1982 podczas jednej ze swych podróży apostolskich Papież Jan Paweł II wygłosił w Santiago de Compostela tak zwany „Akt Europejski”, w którym mówił m.in.: „Ja, Jan Paweł, syn polskiego narodu, który zawsze uważał się za naród europejski, syn narodu słowiańskiego wśród Latynów i łacińskiego pośród Słowian, z Santiago kieruję do ciebie, stara Europo, wołanie pełne miłości: Odnajdź siebie samą! Bądź sobą! Odkryj swoje początki. Tchnij życie w swoje korzenie.”.

Na efekty tego zaproszenia nie trzeba było długo czekać. Już po czterech latach Rada Europy uznała Drogę św. Jakuba za najważniejszy szlak kulturowy Kontynentu i zachęcała do odtwarzania dawnych, pątniczych szlaków. Kilka lat później piesi pielgrzymi do Santiago de Compostela wyruszyli z Francji. W 1995 odtworzony został pierwszy odcinek szlaku w Niemczech, nieco później w Szwajcarii i w krajach Beneluksu. W krótkim

czasie całą Zachodnią Europę oplótł gęsta sieć dróg jakubowych, które łączą się ze sobą prowadząc pielgrzymów do Finis terrae.

24.07.2005 roku, a więc w cztery miesiące po śmierci Papieża - Pielgrzyma, Jana Pawła II, nastąpiło otwarcie pierwszego odcinka Camino w Polsce. Dolnośląskiej Drogi św. Jakuba z Głogowa i Jakubowa do Zgorzelca. Jednocześnie zainicjowano powstanie jej wielkopolskiego odcinka, który został otwarty w listopadzie 2006 roku. **Wielkopolska Droga św. Jakuba** prowadzi z Gniezna przez Poznań, Lubiąż i Leszno do Głogowa. Szlak ten wraz z **Drogą Dolnośląską** odtwarza dawny trakt handlowy z Wielkopolski przez Łużyce do Czech, którym do Polski dotarła m.in. Dąbrówka, św. Wojciech czy cesarz Otto III w roku 1000. Augsburski kartograf Jörg Gail w roku 1563 wspominał o tym prowadzącym do Pragi szlaku – jako jednym z trzech głównych traktów wiodących z Polski na zachód i południe. W maju 2008 r. otwarta została jego kolejna część biegnąca już przez Saksonię i Czechy – **Droga Żytawska** ze Zgorzelca przez Żytawę i Starą Bolesław do Pragi. Od granicy z Ukrainą w Korczowej przez Małopolskę i Śląsk do granicy polsko-niemieckiej w Zgorzelcu prowadzi Droga św. Jakuba - **Via Regia** czyli Droga Królewska. Tak nazywano przed wiekami jeden z najważniejszych traktów handlowych i pielgrzymkowych średniowiecznej Europy łączący Wschód z Zachodem od Kijowa poprzez Lwów, Kraków, Wrocław, Lipsk po Frankfurt nad Menem. Trzeci z „korytarzy” Drogi św. Jakuba w Polsce to tzw. **Camino Polaco**. Zaczyna się na granicy Polski i Litwy w Ogrodnikach i przez Suwałki, Kętrzyn,

www.fotobueno.pl

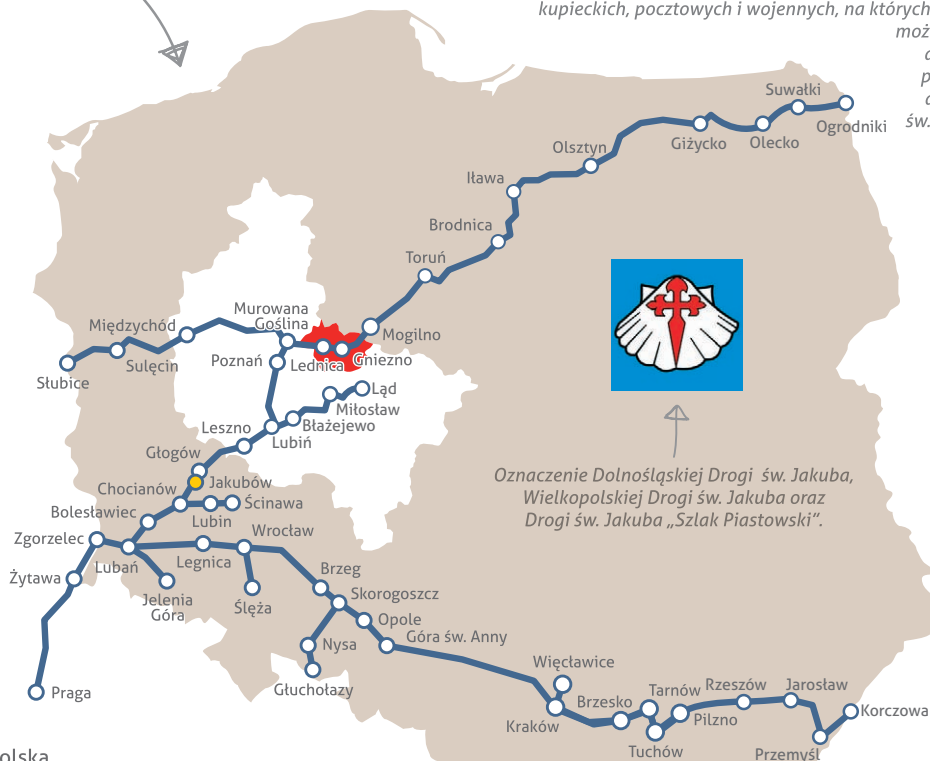

Olsztyn, Toruń, Kruszwicę i Strzelno dociera do Trzemeszna i Gniezna. Stąd istnieje możliwość wędrowania dalej wspomnianym już szlakiem w kierunku Pragi lub **Drogą Lubuską**, nawiązującą do traktu w stronę Brandenburgii i Magdeburga, którym cesarz Otto III wracał w roku 1000 od grobu św. Wojciecha w Gnieźnie przez Ziemię Lubuską do swych cesarskich rezydencji za Łabą.

Cel pielgrzymowania – katedra w Santiago de Compostela. Wewnątrz tego niezwykle sanktuarium, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa Kultury, znajduje się sarkofag z relikwiami św. Jakuba Apostoła. Tak jak dawniej, pielgrzymi przybywający pieszo, wchodząc przez Portyk Chwały (Portico de la Gloria), mają obowiązek dotknąć swoją dłonią kolumny, otrzymać uderzenie różgą w plecy jako pokutne upomnienie i objąć postać Apostoła, umieszczoną nad ołtarzem głównym. Wtedy mogą odebrać napisane po łacinie świadectwo odbycia pielgrzymki tzw. compostela.

Główne drogi św. Jakuba w Polsce

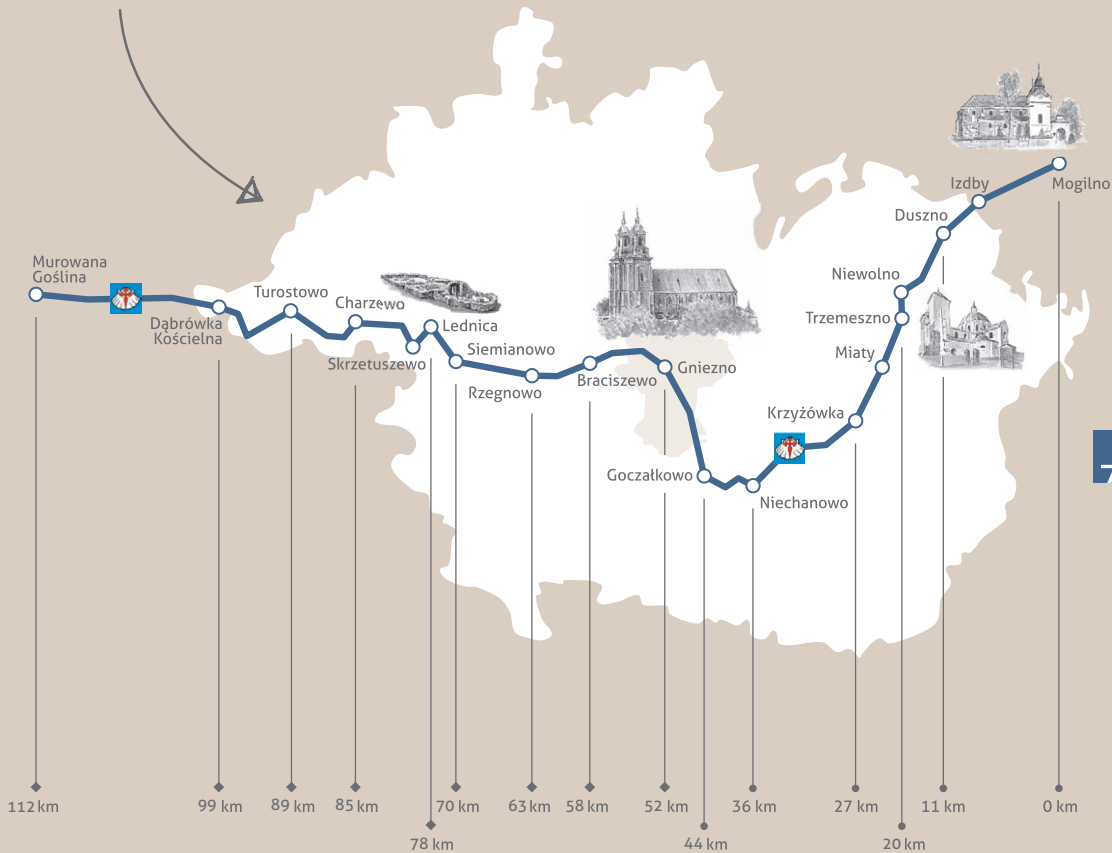
Długość wszystkich oznakowanych tras Camino de Santiago w Polsce wynosi obecnie nieco ponad 5800 km. W przygotowaniu są kolejne odcinki szlaku, które stopniowo będą oddawane do użytku pielgrzymów. Jak wszystkie camino w Europie nawiązują one do starych traktów kupieckich, pocztowych i wojennych, na których spotkać można ślady dawnych pątników do grobu św. Jakuba.

Oznaczenie Dolnośląskiej Drogi św. Jakuba,
Wielkopolskiej Drogi św. Jakuba oraz
Drogi św. Jakuba „Szlak Piastowski”.

- Pol ska
- Wielkopolska
- powiat Gniezno
- sanktuarium św. Jakuba
- Drogi św. Jakuba

Droga św. Jakuba w powiecie Gniezno

- powiat Gniezno
- Droga św. Jakuba

Droga św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim

Wielkopolska Droga św. Jakuba, która łączy Gniezno z Pragą ma znaczenie szczególne pośród polskich szlaków wiodących do Santiago. To właśnie tędy dotarła do Polski kultura łacińska wraz z chrześcijaństwem; w roku 965 – Dąbrówka, a w 997 – św. Wojciech, będący wcześniej biskupem Pragi. Można powiedzieć, że szlak pomiędzy Gnieznem i Poznaniem a Pragą stanowił nasze „drzwi do Europy”. Niewiele lat później, gdy młode państwo polskie otworzyło się na sąsiadów z zachodu, także cesarz Otto III dotarł do Gniezna traktem wiodącym przez Łużyce. Wracając do Magdeburga, wraz z towarzyszącym mu w podróży królem Bolesławem Chrobrym, niejako „wytyczyli” następny trakt wiodący z Polski na zachód.

Gniezno jako pierwsza stolica Polski i duchowe centrum polskiego narodu było od początku niezwykle ważnym miejscem pielgrzymkowym. Pątnicy przybywający do grobu św. Wojciecha. Często stąd właśnie wyruszali pielgrzymim szlakiem w dalszą drogę do samego Santiago de Compostela. Celem pielgrzymek były również położone na trasie podróży misyjne

św. Wojciecha do Prus, Trzemeszno oraz Mogilno. Dlatego w roku 2007 przedłużono Drogę św. Jakuba już od Mogilna przez Niechanowo i Trzemeszno, gdzie łączy się ze wspomnianą Drogą Polską biegnącą od granicy z Litwą przez Olsztyn i Toruń. Na jej szlaku znalazły się kościoły pod wezwaniem św. Jakuba w Mogilnie i Niechanowie, a w jego pobliżu piękny drewniany kościół pw. św. Jakuba w Kamieńcu. Warto zauważyć, że w obecnych granicach Archidiecezji Gnieźnieńskiej znajduje się najwięcej kościołów po wezwaniu św. Jakuba spośród wszystkich diecezji w Polsce, co wymownie świadczy o tradycjach pielgrzymowania na tym terenie. Na zachód od Gniezna Droga prowadzi przez Ostrów Lednicki – prawdopodobne miejsce Chrztu Polski i Pola Lednickie.

OSTRÓW LEDNICKI

(Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy). Ze względu na znalezienie tu najstarszej muszli „św. Jakuba” Ostrów Lednicki jest centralnym miejscem „jakubowego pielgrzymowania” na ziemi gnieźnieńskiej i w Polsce. Symboliczny grób pielgrzyma został zaznaczony na wyspie dużym głazem narzutowym z przytwierdzoną do niego miedzianą muszlą. 25 lipca 2010 roku miejsce to zostało poświęcone relikwiami św. Jakuba, które dotarły tu z sanktuarium w Wietlłowicach Starych. Oficjalnie został też otwarty nowy, ważny punkt przystankowy na Szlaku św. Jakuba w Polsce.

Bractwo św. Jakuba Apostoła z Żabna k. Mosiny w tradycyjnych strojach podczas uroczystości odpustowych św. Wojciecha w Gnieźnie.

Droga św. Jakuba w granicach powiatu gnieźnieńskiego liczy ok. 80 km i prowadzi przez następujące miejscowości:

MOGILNO

Nazwa miasta pochodzi od „mogily”. W 1045 roku Kazimierz Odnowiciel sprowadził do Mogilna zakon OO. Benedyktynów, a król Bolesław Śmiały wznosił dla nich kościół i klasztor.

Kościół pw. św. Jana Ewangelisty.

Świątynia zachowała różne style architektoniczne, trójnawowa, orientowana. W ołtarzu głównym obraz Matki Bożej w typie Śnieżnej, na zasuwie św. Jan Ewangelisty. W nawach bocznych sklepienie kryształowe. W podziemiach dwie krypty i trzecia łącząca. We wschodniej krypcie ołtarz z romańską mensą i zrekonstruowanym stipesem. Obok ołtarza odkryto grób opata, w którym znaleziono romańską akwamanilę z XII wieku w kształcie konia. W wirydarzu studnia. Obecnie w klasztorze mieści się Europejskie Centrum Spotkań „Wojciech – Adalbert”.

← Zabudowania dawnego opactwa Benedyktynów – bazylika, wirydarz oraz zabytkowa studnia.

↪ Romańska krypta kościoła św. Jana Ewangelisty.

-

Kościół farny pw. św. Jakuba Starszego w Mogilnie.
-

Św. Jakub na zewnętrznej ścianie prezbiterium kościoła farnego w Mogilnie.
-

Kuznia w Wydartowie. Na nieczynnym już kominie swoje gniazdo uwiły bociany.

Kościół farny pw. św. Jakuba Starszego – gotycki, jednonawowy, orientowany z 1511 roku. Na murze zewnętrznym prezbiterium popiersie Apostoła – Patrona pielgrzymów z laską pątniczą i glinianą manierką. Spod kościoła Droga św. Jakuba prowadzi brzegiem Jeziora Mogileńskiego przez park mijając po drodze pomnik ks. Piotra Wawrzyniaka, wielkiego polskiego patrioty, założyciela polskich kas oszczędnościowych, bohatera walki z germanizacją okresu Kulturkampf. Zmarł w Mogilnie w roku 1910 i pochowany został na miejscowym cmentarzu.

IZDBY (od Mogilna 7 km) – wieś na granicy woj. wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego.

DUSZNO (11 km) – wieś, gm. Trzemeszno. Parafia założona w XIII wieku. **Kościół pw. św. Doroty** wzniesiono z cegły w 1865 roku z charakterystyczną dzwonnica bramną.

WYDARTOWO (11,5 km) - zabytkowa kuźnia z XIX wieku.

FOLUSZ (14 km) – przysiółek z dawnym zakładem do folowania (spilśniania) tkanin.

NIEWOLNO (16 km) – wieś, przedmieście Trzemeszna. Znajduje się tutaj punkt postojowy dla pielgrzymów (wiata drewniana, ławy i ławki), powstały w ramach projektu „Zintegrowany system informacji wizualnej” realizowanego przez Powiat Gnieźnieński.

TRZEMESZNO (18 km) – nazwa miasta pochodzi od krzewu czeremchy. Według tradycji właśnie w Trzemesznie złożono wykupione przez Bolestawa Chrobrego ciało św. Wojciecha przed przeniesieniem do grobu w katedrze gnieźnieńskiej.

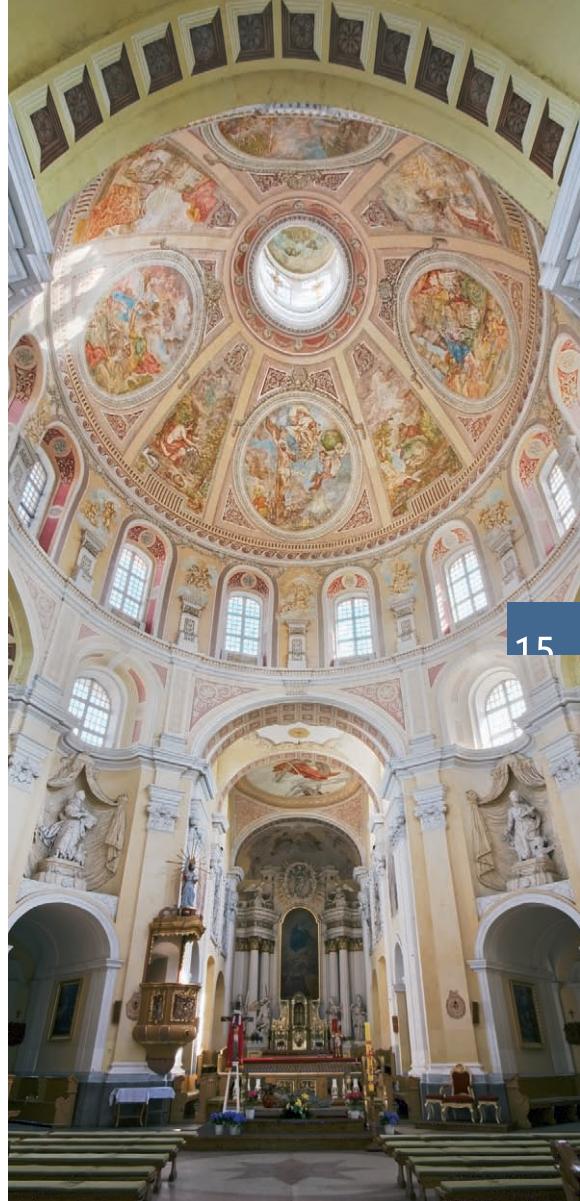
Na Placu Michała Kościeszy–Kosmowskiego znajduje się **Bazylika pw. Wniebowzięcia NMP**. Pierwsza świątynia wzniesiona w XIII wieku za czasów Bolestawa Krzywoustego dla Kanoników Regularnych zw. Augustianami. Przebudowana w XVIII wieku w stylu barokowym, nakryta kopułą na wysokim bębnie z latarnią.

We wnętrzu świątyni w ołtarzu głównym obraz Wniebowzięcia NMP autorstwa Smuglewicza, w prezbiterium 4 płaskorzeźby Ojców Kościoła Zachodniego i malowidła na sklepieniu prezbiterium przedstawiające Michała Archanioła. Pod centralną kopułą symboliczny grób św. Wojciecha, na kopule sceny ze Starego i Nowego Testamentu oraz symbole 4 Ewangelistów. W nawie głównej płaskorzeźby 4 proroków Starego Testamentu i dwie romańskie kolumny o bazach z żabkami. Za szybą stopiony mur – pamiątka po pożarze kościoła w 1945 roku.

W Trzemesznie urodził się przywódca Insurekcji kościuszkowskiej w Warszawie – Jan Kilinski. Na placu jego imienia znajduje się tablica informacyjna dotycząca szlaku św. Jakuba postawiona w ramach projektu pn. Zintegrowany system informacji wizualnej – szlaki i obiekty turystyczne w Powiecie Gnieźnieńskim,

współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach WRPO na lata 2007-2013.

15

*Bazylika pw. Wniebowzięcia NMP
w Trzemesznie.*

*Kapitel kostkowy XII-wiecznej kolumny
odkrytej podczas powojennej restauracji
kościola.*

*Polichromie na kopule świątyni ukazują
sceny ofiar ze Starego Testamentu.*

MIATY

(22 km) – wieś, gm. Trzemeszno. Tutaj znajduje się punkt postojowy – wiata dla pielgrzymów, który powstał w ramach projektu realizowanego przez Powiat Gnieźnieński: Zintegrowany system informacji wizualnej – szlaki i obiekty turystyczne w Powiecie Gnieźnieńskim, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach WRPO na lata 2007-2013.

KRZYŻÓWKA

(27 km) – Leśnictwo

HUBY (30 km), NOWA WIEŚ NIECHANOWSKA (32 km) [wiata ww. projekt], MARYSIN (34 km) – wsie, gm. Niechanowo

NIECHANOWO

(36 km) – wieś, siedziba gminy. Aleja Róż prowadzi do **kościółka pw. św. Jakuba Apostoła**. Kościół drewniany z XVIII w. z dobudowaną murowaną fasadą zachodnią. W ołtarzu głównym obraz Patrona i relikwie św. Maksyma, w nawie głównej drewniane baptysterium przedstawiające Rajski Ogród, Chrystusa Ukrzyżowanego i Mojżesza z tablicami przykazań. W rozległym parku klasycystyczny pałac z tablicą upamiętniającą pobyt w Niechanowie twórcy Hymnu Narodowego – gen Józefa Wybickiego. Tutaj również znajduje się tablica i rzeźba w kształcie muszli jakubowej.

GOCZAŁKOWO (39 km) – wieś, gm. Niechanowo (wiata)

← *Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Niechanowie powiat Gniezno.*

↙ *Niechanowo – przed kościołem znajduje się muszla z brązu – symbol Drogi św. Jakuba. Jest to jedno z oznakowanych miejsc postojów na szlaku św. Jakuba w powiecie gnieźnieńskim w ramach realizacji projektu unijnego „Zintegrowany system informacji wizualnej, szlaki i obiekty turystyczne w Powiecie Gnieźnieńskim”.*

Drzwi Gnieźnieńskie – jedno z arcydzieł romańskiej sztuki – przedstawiają dzieje żywota św. Wojciecha. Godną oprawą zabytku jest gotycki portal z 2. poł. XIV w., ze sceną Sądu Ostatecznego i symbolicznymi przedstawieniami występków i grzechów.

Konfesja św. Wojciecha, patrona Polski. Srebrną trumienkę podtrzymują postacie symbolizujące cztery stany: duchowny, rycerski, mieszczański i chłopski.

Późnogotycka płyta nagrobna abpa Zbigniewa Oleśnickiego dłuta Wita Stwosza.

GNIEZNO – z Mogilna 47 km, do Santiago de Compostela – 3598 km. Pierwsza polska metropolia. Miasto położone na siedmiu wzgórzach i nad trzema jeziorami, lokowane na prawie magdeburskim w 1238 roku jako pierwsze w Wielkopolsce. Otoczone murami obronnymi z trzema bramami.

Na Wzgórzu Lecha znajduje się **Katedra – Sanktuarium św. Wojciecha**. Pierwsza świątynia była zbudowana w latach 970 – 977, obecna – gotycka pochodzi z XIV wieku. W katedrze srebrna trumienka – relikwiarz św. Wojciecha wykonana w Gdańsku przez Piotra van den Rennena w roku 1622 oraz konfesja wzorowana na konfesji św. Piotra z Bazyliki w Rzymie. Najcenniejszym zabytkiem katedry gnieźnieńskiej są styńne romańskie „Drzwi Gnieźnieńskie” z brązu wykonane w drugiej połowie XII wieku, przedstawiające 18 scen z życia św. Wojciecha. W prezbiterium ołtarz nawiązujący stylem do czasów ottońskich ze scenami z życia Jezusa Chrystusa i Matki Boskiej. Pod chórem muzycznym płyta nagrobna abpa Zbigniewa Oleśnickiego z czerwonego marmuru węgierskiego dłuta Wita Stwosza. Katedra trójnawowa, bazylikowa, orientowana, o cechach kościoła pielgrzymkowego. Na dachu katedry 15 postaci świętych i błogostawionych związanych z ziemią polską autorstwa Mariana Rożka. Przed katedrą pomnik pierwszego króla Polski Bolesława Chrobrego dłuta Jerzego Sobocińskiego i Pałac Arcybiskupów Gnieźnieńskich z XIX wieku. W północnej części Wzgórza Lecha **kościół pw. św. Jerzego** i zabytkowe kanonie, w których mieszczą się **Muzeum i Archiwum Archidiecezjalne**.

Na wzgórzu Świątojańskim jednonawowy **kościół gotycki pw. św. Jana Chrzciciela** z dawnym klasztorem Bożogrobców. Nazywany „3N – najmniejszy, najstarszy i najpiękniejszy”. Powstał w połowie XIV wieku. Wewnątrz bezcenna polichromia z tamtego okresu wykonana metodą all secco, ze scenami z życia Jezusa Chrystusa, Matki Boskiej i św. Jana Chrzciciela. Obok Rynku **kościół franciszkański** w stylu gotyckim, dawne oratorium Klarysek. We wnętrzu relikwiarz bł. Jolenty, żony księcia Bolesława Pobożnego. W ołtarzu głównym obraz Matki Bożej Pani Gniezna, koronowany w roku 1997 przez Jana Pawła II. W pobliżu Rynku jest też **kościół farny pw. Św. Trójcy**, gotycki z wieżą przykrytą barokowym hełmem. Wyposażenie wnętrza z XVIII w. Szczególną uwagę zwraca ambona w kształcie łodzi.

W Muzeum Początków Państwa Polskiego przy ul. Kostrzewskiego wśród wielu cennych eksponatów znajdują się także pątnicze muszle i gliniana manierka pochodzące z wykopalisk w Gnieźnie i na Lednicy.

↖ *Kościół pw. św. Jerzego na Wzgórzu Katedralnym w Gnieźnie.*

↖ *Gotyckie polichromie w kościele św. Jana w Gnieźnie.*

← *Relikwiarz z doczesnymi szczątkami bł. Jolenty w kościele franciszkańskim w Gnieźnie.*

PIEKARY (4 km), **BRACISZEWO** (6 km) – wsie, gm. Gniezno, **RZEGNOWO** (9 km) [wiata], **ŻYDÓWKO** (12 km) – wsie, gm. Łubowo.

SIEMIANOWO (16 km) – wieś, gm. Łubowo.

DZIEKANOWICE (17 km) – **Muzeum Pierwszych Piaśtów na Lednicy - Dziekanowice** - Wczesnopiaśtowska Rezydencja na Ostrowie Lednickim.

WALISZEWO (19 km) – wieś nad J. Lednickim, drewniany **kościół pw. św. Katarzyny** z XVIII wieku. W okolicy kościoła drewnianego znajduje się wiata.

IMIOŁKI-LEDNICA (24 km) – wieś, gm. Kiszkowo. Pola Lednickie – miejsce dorocznych spotkań młodzieży Lednica 2000, ośrodek duszpasterski prowadzony przez OO. Dominikanów. Na polach lednickich znajduje się wiata, tablica informacyjna oraz rzeźba w kształcie muszli.

SKRZETUSZEWO (26 km), **GŁĘBOKIE** (28 km), **CHARZEWO** (31 km), **SROCZYN** (33 km),

Miejsce znalezienia muszli jakubowej
na Ostrowie Lednickim.

Kościół pw. św. Katarzyny w Waliszewie.

„Brama Ryba” na Polach Lednickich.

TIURUSTOWO (36 km) [wiata] – wieś, gm. Kiszkowo.

DĄBRÓWKA KOŚCIELNA

(42 km) – wieś, gm. Kiszkowo. Parafia i Sanktuarium Maryjne – **kościół pielgrzymkowy pw. Wniebowzięcia NMP** z cudownym obrazem Matki Boskiej Dąbrowieckiej. Cel corocznych pielgrzymek. Kult Matki Boskiej Dąbrowieckiej datuje się od XVII wieku. Tutaj również znajdują się obiekty przystępne pielgrzymom i oznakowujące szlak: tablica, wiata, rzeźba św. Jakuba.

GŁĘBOCZEK – Leśnictwo i osada śródleśna w Puszczy Zielonka.

BODUSZEWO – wieś, gm. Murowana Goślina.

MUROWANA GOŚLINA – miasto, siedziba gminy. Późnogotycki **kościół par. pw. św. Jakuba**, jednonawowy. W ołtarzu głównym obraz ze szkoły madryckiej przedstawiający św. Jakuba w szatach biskupich. W czasie odpustu św. Jakuba wielkie jarmarki.

↖ *Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Dąbrowce Kościelnej.*

↖ *Kościół pw. św. Jakuba w Murowanej Goślinie.*

↪ *Drogę pielgrzymów wskazują znaki z muszlą. Muszle z krzyżem św. Jakuba prowadzą od Gniezna do Pragi.*

W zakresie spraw dotyczących Dróg św. Jakuba partnerem Starostwa w Gnieźnie jest Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”, które powstało jesienią 2009 roku jako ogólnopolska organizacja skupiająca ludzi działających na tym polu. Zajmuje się odtwarzaniem i utrzymywaniem polskich odcinków Drogi św. Jakuba, udzielaniem pomocy osobom będącym w drodze, organizowaniem imprez związanych z Camino de Santiago, w tym wspólnych przejść polskimi odcinkami Drogi, a także patronuje różnorodnej działalności mającej na celu propagowanie idei pielgrzymowania Drogą św. Jakuba. Współdziała z instytucjami realizującymi podobne cele oraz osobami prywatnymi, którym bliski jest taki sposób pielgrzymowania. Wydaje internetowy kwartalnik „Pielgrzymek”, dystrybuuje przewodniki po polskich odcinkach Drogi oraz inne materiały promocyjne, w tym również polską wersję paszportu pielgrzyma, czyli dokumentu potwierdzającego przebycie poszczególnych etapów Drogi.

Więcej informacji (w tym także deklaracja członkowska stowarzyszenia) na portalu: www.camino.net.pl.

Kontakt:
Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”
ul. Legnicka 65, 54-206 Wrocław
E: info@camino.net.pl
T: +48 785 042 318
www.camino.net.pl

NIP: 894-299-36-37
KRS: 0000346849
REGON: 021203250

INFO

➤ INFORMACJA TURYSTYCZNA

Biuro Przewodników Katedralnych w Bazylice Prymasowskiej w Gnieźnie

ul. Kanclerza Jana Łaskiego 11, 62-200 Gniezno
(biuro w kruchcie północnej katedry)
M: +48 602 708 231, T/F: 61 424 13 89

Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej Organizacja Turystyczna Szlak Piastowski

ul. Rynek 14, 62-200 Gniezno
T/F: 61 428 41 00
www.szlakpiastowski.com.pl

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) Oddział „Ziemi Gnieźnieńskiej”

ul. Kanclerza Jana Łaskiego 10, 62-200 Gniezno
T/F: 61 426 36 60

➤ MUZEA

Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej

ul. Kolegiaty 2, 62-200 Gniezno
T: 61 426 37 78
www.muzeumag.com

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Dzieskanowice 32, 62-261 Lednogóra
T: 61 427 50 10, F: 61 427 50 20
www.lednicamuzeum.pl

Muzeum Początków Państwa Polskiego

ul. Kostrzewskiego 1, 62-200 Gniezno
T: 61 426 46 41, T/F: 61 426 48 41
www.mppp.pl

Wielkopolski Park Etnograficzny w Dziekanowicach

Dzieskanowice 23, 62-261 Lednogóra
T: 61 427 50 40, F: 61 427 50 20
www.lednicamuzeum.pl

➤ LOKALNA DZIAŁALNOŚĆ AKTYWIZUJĄCA

Stowarzyszenie Światowid

62-260 Łubowo 1
T: 61 427 59 50
E: swiatowid@lubowo.pl

✓ WYDAWCA

Starostwo Powiatowe w Gnieźnie

ul. Jana Pawła II 9/10, 62-200 Gniezno
T: 61 426 17 68, F: 61 426 17 68
E: promocja@powiat-gniezno.pl

Partner projektu

Tekst: Piotr Góralczyk, Andrzej M. Wyrwa
Zdjęcia: archiwum Starostwa Powiatowego w Gnieźnie, Jarosław Gryguć, Piotr Góralczyk, www.fotobueno.pl, M. Józwickowska
Projekt graficzny serii: Jarosław Gryguć
Skład: Wydawnictwo Popularnonaukowe PLINTA

Powiat Gniezno
tu powstała Polska

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
WIELKOPOLSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Folder współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, działanie 6.1 Turystyka, schemat II. Zadanie zostało zrealizowane w ramach projektu pn. „Tu powstała Polska – promocja kulturowego produktu turystycznego Powiatu Gnieźnieńskiego, wizerunkowego produktu Wielkopolski”.

www.powiat-gniezno.pl
www.tupowstalapolska.pl

ISBN 978-83-927119-8-8